

OBČANSKÁ PORADNA BRNO

Telefon: 739 655 052

E-mail: poradna.brno@volny.cz

Webové stránky: www.poradnabrno.eu

Zastoupení

Ne vždy může člověk osobně zařídit vše, co by rád. Ať už proto, že má málo času, je nemocný nebo si na danou věc zkrátka netroufne a nechá ji raději na odborníkovi

Smluvní zastoupení neboli plná moc

Tím nejběžnějším typem zastoupení je plná moc. Je to dohoda mezi tím, kdo chce být zastoupen a tím, kdo ho bude zastupovat.

Dohoda by měla obsahovat rozsah zastoupení, tj. k jakému kroku je zástupce zmocněn (*k podpisu smlouvy o prodeji Vašeho domu, vyzvednutí doporučeného dopisu na poště nebo třeba k veškerému jednání za Vás*) a také dobu na kterou má plná moc platit (*tedy jestli jen v jeden určený den, týden nebo třeba i na měsíc nebo na dobu neurčitou*)

Zákonné zastoupení aneb dítě a rodič

K tomuto zastoupení není potřeba žádná dohoda. Vzniká úplně samo, tzv. ze zákona. Jde hlavně o zastoupení dětí jejich rodiči. To znamená, že rodiče jsou automaticky zástupci svých dětí a řeší za ně složité záležitosti do doby zletilosti. Dalším případem takového zastoupení je situace, kdy *manžel zastupuje svou manželku a naopak*.

Zastoupení členem domácnosti

Někdy se stane, že člověk kvůli nějaké *krátkodobé duševní nemoci* není schopen dělat všechna životní rozhodnutí sám. Vzhledem k tomu ale, že jde opravdu jen o nemoc, která zřejmě brzy odezní, není hned nutné uvažovat o omezení svéprávnosti člověka.

Postačí, když člověka bude do doby jeho uzdravení zastupovat někdo z jeho blízkých – tedy *jeho zletilé dítě, sourozenec, manžel či partner nebo osoba, se kterou alespoň tři roky žije*.

K tomu, aby tito lidé mohli za nemocného člověka jednat, je nutný souhlas soudu.

Zástupce pak může za svého blízkého vyřizovat běžné věci. Třeba jednat s úřady o sociální podpoře, sociálním zabezpečení apod.

Nápomoc při rozhodování

Pokud člověk trpí nějakou duševní poruchou a je pro něj obtížné dělat všechna nebo jen některá zásadní životní rozhodnutí, může požádat o pomoc i jiného blízkého člověka (než jsou ti, které uvádíme v odstavci o zastoupení členem domácnosti). Může jít tedy nejen o

příbuzného, ale také o kamaráda, známého nebo třeba sousedku. Nutné je jen to, aby byl daný člověk zletilý a schopný potřebnou pomoc při rozhodování poskytnout. Dále je samozřejmě také třeba, aby zájmy těchto dvou osob nebyly rozporu. Nebylo by např. vhodné, aby se jednalo o dlužníka a věřitele.

Najde-li člověk osobu, která výše uvedené podmínky splňuje, postačuje, aby se s ní na nápomoci při rozhodování domluvil. Dohoda (tzv. *dohoda o nápomoci*) může být písemná nebo třeba jen ústní.

Platit bude ale až od okamžiku, kdy dohodu schválí soud. Rozhodnutí soudu je pak potřeba i ke zrušení dohody o nápomoci.

Omezení svéprávnosti a opatrovnictví

Pokud nic z výše uvedeného zkrátka *nestačí* a stav člověka je vážný natolik, že je zřejmé, že se o životní záležitosti nebude v dohledné době moci postarat (*nejčastěji kvůli nemoci*) přichází v úvahu následující možnosti zastupování.

Je možné požádat soud o *omezení svéprávnosti* osoby. To znamená, že nemocná osoba nebude činit některé právní úkony - např. darovat majetek, prodávat ho či naopak za svoje peníze nakupovat nemovitosti.

Postačuje doručit soudu podnět, tedy písemné sdělení, ve kterém popíšete, co chcete (například: *omezit svéprávnost Jany Nové, narození 1.1.1930, bytem náměstí Svobody 3, Brno*). V podnětu by mělo být uvedeno, proč se domníváte, že by se měl soud svéprávností zabývat. Pokud rozhodne, že je důvod pro zahájení řízení, pak tak učiní. To oznámí tzv. účastníkům řízení do vlastních rukou (bude v něm uvedeno hlavně to, kdo a kdy se má kam dostavit)

Podnět k omezení svéprávnosti může podat také zdravotnické zařízení nebo státní zastupitelství.

Někdy se stává, že lidé třeba z důvodu sporů posílají k soudu podněty, na omezení svéprávnosti jen proto, aby se jiné osobě pomstili nebo jí naštváli. Soudy takové jednání považují za šikanu. Proto ještě před zahájením řízení někdy vyžadují doložení např. lékařské zprávy. (ve které bude napsáno, že daná osoba není podle lékaře schopna za sebe jednat, protože trpí duševní chorobou.) Popř. jiný důkaz – svědectví očitých svědků, sousedů v domě apod.

Řízení lze zahájit i na návrh. Návrh musí obsahovat přesné znění toho, čeho se navrhovatel domáhá a musí být podpořen důkazy, že z lékařského hlediska je nutné zahájit toto řízení u dané osoby. Návrh musí mít náležitosti dané zákonem. (Návrh zpravidla podávají rodinní příslušníci, kteří mají k dispozici např. lékařské zprávy a informace a dotčené osobě. Podnět podávají zpravidla lidé, kteří přicházejí s nemocnou osobou v jistém smyslu do denního kontaktu tzn. sousedé, kolegové, spolužáci atd.)

Teprve poté, co soud spolehlivě zjistí zdravotní stav posuzované osoby, většinou ze znaleckého posudku, může vydat rozhodnutí o omezení svéprávnosti osoby. V něm mimo jiné uvede, jaké věci může daná osoba dělat sama a jaké už ne. Třeba, že může dělat *obvyklé nákupy* – zajít si pro jídlo nebo oblečení, ale nákupy *nad 5000 korun už nikoliv*.

Soud navíc rozhodne i o tzv. opatrovníkovi. Opatrovník je osoba, která zastupuje osobu, která je omezena ve svéprávnosti v tom právním jednání, které podle rozhodnutí soudu není schopna činit.

Opatrovníka vybírá soud. Soud vybírá pečlivě a během svého rozhodování bude vždycky brát v potaz hlavně to, jaký je jeho vztah k člověku s omezenou svéprávností.

Nejčastěji půjde o příbuzného, partnera či partnerku nebo jinou blízkou osobu. Pokud by se vhodný člověk nenašel, pak bude opatrovníkem obec – respektive sociální pracovník příslušného úřadu.

Předběžné prohlášení

Avšak je také možné, aby si ho nemocná osoba vybrala už dopředu. Jde o situace, kdy je *člověku diagnostikována lékařem třeba Alzheimerova choroba a on ví, že v určitém stádiu nemoci nebude schopen dělat všechna rozhodnutí ve svém životě.*

Proto může už dopředu prohlásit, kdo má být jeho opatrovníkem, až jeho nemoc dospěje do stavu, kdy už nebude schopen jednat sám za sebe. Stačí, aby člověk sepsal písemně listinu a uvedl v ní, kdo má být opatrovníkem, dále také jak se má nakládat například s jeho majetkem a jak mají být řešeny další věci v jeho životě.

Tuto listinu, lze buď napsat obyčejně na papír, avšak za přítomnosti dvou svědků, kteří jsou plně svéprávní a zletilí. Dále je nutné, aby daní svědci neměli žádný zájem na obsahu listiny. Nejlépe tedy nějaké zcela nezávislé osoby – dobří přátelé apod.

Anebo je možné sepsat tuto listinu ve formě tzv. notářského zápisu. Jinak řečeno toto přání sepíše notář.

Zdroje:

Občanský zákoník 89/2012 Sb.

Zákon o zvláštních řízeních soudních 292/2013 Sb.

www.zakonyprolidi.cz